

**Uchwała Nr XXVIII/188/2008
Rady Powiatu w Wyszowie
z dnia 26 listopada 2008 roku.**

*w sprawie uchwalenia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
w Powiecie Wyszowskim na lata 2008 -2015”.*

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1988r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 z późn. zm.) i art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728) Rada Powiatu w Wyszowie uchwała, co następuje:

§ 1

Uchwała się „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Wyszowskim na lata 2008 -2015” w brzmieniu załącznika do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Wyszowie.

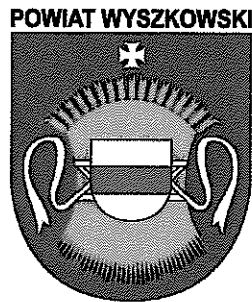
§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCA RADY

Małgorzata Słowiak - Nasiadko

Załącznik do
Uchwały Nr XXVIII/188/2008
Rady Powiatu w Wyszkanie
z dnia 26 listopada 2008 r.

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE WYSZKOWSKIM
NA LATA 2008 – 2015**

WYSZKÓW, wrzesień 2008

SPIS TREŚCI.....	2
WSTĘP.....	3
I. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA „STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE WYSZKOWSKIM”	7
1. Podstawy prawne w zakresie planowania polityki społecznej w Unii Europejskiej.....	8
2. Zgodność z krajowymi i lokalnymi strategiami.....	9
3. Wykaz aktów prawnych odnoszących się do polityki społecznej.....	12
II. CHARAKTERYSTYKA POWIATU WYSZKOWSKIEGO.....	14
1. Powiat wyszkowski, położenie i podstawowe dane.....	14
2. Zarys sytuacji społeczno-demograficznej	15
III. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO	22
1. Pomoc społeczna.....	22
2. Edukacja.....	60
3. Ochrona zdrowia	77
4. Niepełnosprawność	80
5. Rynek pracy.....	98
6. Bezpieczeństwo publiczne	104
IV. STRATEGIA POWIATU.....	110
5. Wizja powiatu	110
6. Misja powiatu.....	110
7. Analiza SWOT – szanse i zagrożenia; mocne strony i słabe strony	110
8. Problemy	120
9. Lista głównych celów strategii rozwiązywania problemów społecznych (cele strategiczne).....	123
10. Harmonogram.....	146

WSTĘP

W pracach nad opracowaniem „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Wyszowskim w latach 2008-2015” (zwanej dalej Strategią) obejmującej zadania wynikające z uregulowań prawnych, w tym z ustawy o samorządzie powiatowym i ustawy o pomocy społecznej wykorzystane zostały obowiązujące dokumenty planistyczne województwa, powiatu i gmin, a także materiały i opracowania udostępnione m.in. przez: Urząd Statystyczny, Powiatowy Urząd Pracy i Policję, Urzędy Gmin, Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej, Wydział Oświaty, SPZOZ w Wyszowie i inne jednostki działające w powiecie wyszkowskim.

Dokument ten powstał na bazie istniejących systemów wsparcia i jest spójny z „Narodowym Planem Rozwoju,” „Strategią Województwa w Zakresie Polityki Społecznej do Roku 2015”, „Strategią Zrównoważonego Rozwoju Powiatu do roku 2015”, „Powiat Wyszowski - Priorytety Rozwoju 2015”, „Wieloletnim Planem Inwestycyjnym Powiatu Wyszowskiego na lata 2007-2013” oraz „Planem Rozwoju Lokalnego Powiatu Wyszowskiego na lata 2004-2006” z uwzględnieniem kolejnego okresu programowania Unii Europejskiej na lata 2007-2013.

Treść niniejszej Strategii poddana była konsultacji społecznej, głównie poprzez przeprowadzenie ankiety skierowanej do samorządów gminnych i samorządu powiatowego.

Zdobyte w toku konstruowania Strategii informacje pozwoliły na stworzenie diagnozy problemów społecznych występujących w powiecie wyszkowskim, wyznaczenie celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań umożliwiających osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Dzięki Strategii możliwe jest planowanie rozwoju wyznaczonych obszarów polityki społecznej na terenie powiatu wyszkowskiego oraz podejmowanie racjonalnych działań na rzecz podnoszenia jakości życia mieszkańców powiatu. Strategia wskazuje wspólny kierunek działań dla wszystkich podmiotów (samorządów terytorialnych, instytucji, organizacji pozarządowych i innych partnerów społecznych) działających w obszarze polityki społecznej. Strategia określa w szczególności kierunki działań zmierzających do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, wyrównywaniu szans osobom niepełnosprawnym, pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Dzięki diagnozie problemów społecznych w powiecie, zebraniu informacji na temat sytuacji społecznej oraz analizie otoczenia zewnętrznego i wewnętrznego głównych obszarów problemowych polityki społecznej - możliwe zostało ustalenie misji polityki społecznej, wyznaczenie celów strategicznych i operacyjnych oraz działań niezbędnych do ich realizacji.

Istotne znaczenie dla powodzenia realizacji Strategii ma ustawiczny monitoring i ewaluacja, albowiem tylko ciągła ocena jej wdrażania zapewni zgodność efektów końcowych z przyjętymi założeniami.

W Strategii uwzględniono stopień rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu, zwłaszcza w kontekście możliwości wykorzystania jego społecznego potencjału. Celem określenia właściwych celów i kierunków działań podjęto społeczną dyskusję nad kondycją i wizją rozwoju powiatu.

Analiza mocnych i słabych stron wskazała możliwe i konieczne obszary aktywności społecznej prowadzące do tworzenia sprawnego systemu pomocy i rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców powiatu oraz pozwoliła określić cele strategiczne i operacyjne.

Narzędziami realizacji Strategii są plany i programy operacyjne. Programy są dokumentami kroczącymi, korygowanymi w zależności od zmian w otoczeniu zewnętrznym i wewnętrznym powiatu. Aktualnie są to następujące dokumenty:

- Plan Rozwoju Lokalnego;
- Wieloletni Plan Inwestycyjny;
- Powiatowy Program Działania na Rzecz Osób Niepełnosprawnych;
- Program Przeciwdziałania Bezrobociu i Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy;
- Powiatowy Program Aktywności Lokalnej;
- Powiatowy Program Poprawy Zapobiegania Przestępczości oraz Ochrony Bezpieczeństwa Obywateli i Porządku Publicznego „Bezpieczne Mazowieckie - Bezpieczny Powiat Wyszowski 2008-2010”;
- Program Naprawczy Dochodzenia do Standardu DPS w Brańszczyku;
- Program Naprawczy Dochodzenia do Standardu Wielofunkcyjnej Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Dębinkach;
- Program „Poradnictwo Specjalistyczne”.

Należy pokreślić, iż Strategia jest dokumentem planowania długookresowego oddziaływania społecznego oraz istotnym czynnikiem sprzyjającym redukcji niepożądanych zjawisk społecznych – w tym bezrobocia i marginalizacji obszarów wiejskich.

O ostatecznym znaczeniu i wartości Strategii z pewnością zadecydują zawarte w dokumencie priorytety i praktyczne działania niezbędne do realizacji celów. Dlatego w pracach nad Strategią tak ważny był udział praktyków, a także etap konsultacji społecznych (w tym przypadku głównie samorządów gminnych).

Korzystając z wieloletnich doświadczeń współpracy z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, organizacjami pozarządowymi oraz innymi partnerami społecznymi, Starosta Wyszkowski powołał wieloosobowy zespół do spraw opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Wyszowskim.

Ze względu na specyfikę przedmiotu Strategii - do składu zespołu zaproszeni zostali specjaliści w dziedzinie pracy socjalnej i organizacji pomocy społecznej, kadra kierownicza wybranych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, przedstawiciele administracji samorządowych organizacji pozarządowych, Sądu, Policji oraz Rady Powiatu.

Strategia jest wynikiem pracy zespołu powołanego przez Starostę Wyszowskiego do jej opracowania, przy współudziale przedstawiciele samorządów gminnych, instytucji, organizacji pozarządowych oraz społeczności lokalnej.

„Strategię rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Wyszowskim” opracował Zespół w składzie:

1. Krystyna Kurowska – Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wyszowie,
2. Urszula Mikołajczyk – Przewodnicząca Zarządu Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Wyszowie, członek Zarządu Powiatu.
3. Joanna Sadowska – Inspektor ds. promocji ochrony zdrowia i pomocy społecznej – Starostwo Powiatowe w Wyszowie,
4. Elżbieta Smolińska – Zastępca Dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy w Wyszowie,
5. Nadkomisarz Anna Jaworska – Specjalista Zespołu ds. Prewencji Kryminalnej, Patologii i Nietletnich Sekcji Prewencji Komendy Powiatowej Policji w Wyszowie,
6. Agnieszka Antoniak – Pielęgniarka Poradni Leczenia Uzależnień – Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Wyszowie,

7. Grażyna Borkowska – Specjalista Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia – Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Wyszkanie,
8. Honorata Curuł – Dyrektor Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Wyszkanie,
9. Anna Dopadko – Inspektor ds. szkolnictwa – Starostwo Powiatowe w Wyszkanie,
10. Marek Borowski – Dziekan Wydziału Pedagogiki Wyższej Szkoły im. Pawła Włodkowica w Płocku Filia w Wyszkanie,
11. Piotr Kajdanowicz – Przewodniczący Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych,
12. Wojciech Biedrzycki – Prezes Koła Terenowego Polskiego Związku Głuchych w Ostrowi Mazowieckiej,
13. Dorota Kowalska – Przewodnicząca Zarządu Koła Terenowego w Wyszkanie Polskiego Związku Niewidomych,
14. Edyta Jarosz – Dyrektor Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego w Wyszkanie,
15. Elżbieta Kobylińska – Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brańszczyku,
16. Zofia Szymańska – Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Długosiodle,
17. Emilia Wróblewska – Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzańniku,
18. Dorota Chodyna – Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Somiance,
19. Marianna Ślubowska – Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Wyszkanie,
20. Irena Dziarska – Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zabrodziu.

I. PODSTAWY OPRACOWANIA „STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE WYSZKOWSKIM”

Ustawodawca na podstawie art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2008 Nr 115, poz. 728) nakłada na samorząd powiatowy obowiązek opracowania i realizację powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka - po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami.

Przed władzami samorządowymi oraz instytucjami pomocy społecznej na poziomie lokalnym, stoją do rozwiązania trudne problemy społeczne. Pogłębiające się dysproporcje dochodowe rodzin, zjawiska związane ze sferą ubóstwa, niedostatek materialny rodzin, problemy egzystencji osób samotnych i starszych oraz niepełnosprawnych - tworzą powiązany ze sobą konglomerat problemów społecznych, które decydują w istocie o sposobie odczuwania jakości życia przez społeczność lokalną i sprzyjają wykluczeniu społecznemu.

Wykluczenie społeczne to sytuacja uniemożliwiająca lub znacznie utrudniająca jednostce lub grupie, zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób. Wykluczenie społeczne jest przeciwieństwem społecznej integracji.

Od skuteczności rozwiązywania problemów społecznych zależy funkcjonowanie wspólnoty samorządowej, jaką stanowi powiat. Rozwiązanie ich jest procesem długofalowym, dlatego celowe jest strategiczne podejście, również na poziomie lokalnym do zagadnień ze sfery polityki społecznej. Wyrazem tego procesu jest opracowanie powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w powiecie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: oświata, służba zdrowia, organy bezpieczeństwa i porządku publicznego (policja, sąd).

Ważną częścią strategii społecznej jest wypracowanie propozycji projektowych związanych z europejskimi funduszami strukturalnymi. Wzmacnia to system instytucjonalnej pomocy o nowe formy i rodzi partnerstwo organizacyjno – finansowe, co daje szansę na skuteczniejsze działania w sferze łagodzenia problemów społecznych w powiecie wyszkowskim.

1. Podstawy prawne w zakresie planowania polityki społecznej w Unii Europejskiej

Obecnie najważniejszym, długofalowym programem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej jest Strategia Lizbońska. Została ona przyjęta na posiedzeniu Rady Europejskiej w Lizbonie w marcu 2000 roku. Jej przewodnim celem jest uczynienie z Unii wiodącej gospodarki świata w perspektywie do 2010 roku. Temu ogólnemu celowi służyć mają następujące działania systemowo-regulacyjne:

- szybkie przechodzenie do gospodarki opartej na wiedzy,
- liberalizacja i integracja poszczególnych rynków i sektorów gospodarki,
- rozwój przedsiębiorczości,
- wzrost zatrudnienia i zmiana modelu społecznego,
- dbałość o stałe fundamenty rozwoju i środowisko naturalne.

Strategia Lizbońska Unii Europejskiej stawia na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego.

Konkretyzacją ogólnych celów z dziedziny integracji społecznej ze Strategii Lizbońskiej i Europejskiej Agendy Społecznej było przyjęcie tzw. wspólnych celów i wspólnych wskaźników. Wspólne cele zostały zaakceptowane w Nicei w grudniu 2000 roku i zwane są one celami nicejskimi.

Cele Nicejskie obejmują cztery podstawowe działania:

- zapewnienie dostępu do pracy, zasobów, praw, dóbr i usług dla wszystkich,
- zapobieganie ryzyku wykluczenia,
- pomoc najbardziej narażonym (wspieranie najsłabszych),
- mobilizacja wszystkich aktorów / organizacji ze sfery polityki, gospodarki oraz życia społecznego.

Na podstawie celów nicejskich państwa Unii Europejskiej ustalają narodowe priorytety w walce z ubóstwem i wykluczeniem społecznym i opracowują krajowe plany działania na rzecz integracji społecznej.

2. Zgodność z krajowymi i lokalnymi strategiami

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie wyszkowskim zgodna jest z innymi dokumentami strategicznymi, wśród których wskazać można:

- NARODOWĄ STRATEGIĄ SPÓJNOŚCI NA LATA 2007-2013

„Celem strategicznym Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia dla Polski jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.” / str.40/

- NARODOWĄ STRATEGIĄ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ DLA POLSKI

Celem założonym w powyższej jest: „wspieranie integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie” /str.10/

Cel ten ma być osiągnięty przez: „zachęcanie wszystkich obywateli do społecznej odpowiedzialności i aktywnego zaangażowania w walce przeciw społecznemu wykluczeniu” /str. 11/. „Promowanie i motywowanie do działania przez same osoby zagrożone wykluczeniem lub wykluczone.

Promowanie i motywowanie do pracy społecznej na rzecz integracji swego środowiska, pomocy osobom zagrożonym ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz samopomocy.” /str. 64/

- STRATEGIĄ POLITYKI SPOŁECZNEJ NA LATA 2007 – 2013, MINISTERSTWO POLITYKI SPOŁECZNEJ

W której czytamy: „Celami Strategii Polityki Społecznej rządu w latach 2007 – 2013 jest zbudowanie zintegrowanego systemu polityki państwa prowadzącej do ułatwienia wszystkim obywatelom równego dostępu do praw społecznych, poprawy warunków powstawania i funkcjonowania rodzin oraz wsparcia grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym przy zapewnieniu demokratycznego współuczestnictwa obywateli.” /str. 21/.

Cele te będą realizowane poprzez: „kształtowanie świadomości obywatelskiej; promocję działań prospołecznych (wolontariatu, filantropii); wspieranie inicjatyw lokalnych, jako

formy skutecznego rozwiązywania problemów lokalnych; aktywizację wspólnot na rzecz uczestnictwa w życiu publicznym; wspieranie samopomocowych form rozwiązywania problemów społecznych.” /str. 38-39/

- STRATEGIĄ WSPIERANIA ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO NA LATA 2007-2013, MINISTERSTWO PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

W której mowa, że: „Na podstawie Strategii Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego prowadzona będzie polityka rozwoju w zakresie rozwoju zachowań prospołecznych wspólnot lokalnych oraz budowy i umacniania struktur społeczeństwa obywatelskiego.” /str. 7/. Realizowana ona będzie poprzez: „wspieranie inicjatyw lokalnych jako formy skutecznego rozwiązywania problemów lokalnych, aktywizacja wspólnot na rzecz uczestnictwa w życiu publicznym; wspieranie samopomocowych form rozwiązywania problemów społecznych; wspieranie rozwoju lokalnych inicjatyw w zakresie tworzenia ośrodków aktywizacji społeczno-kulturalnej; wspieranie działań mających na celu zwiększenie zaangażowania mieszkańców w rozwiązywanie konkretnych problemów społecznych; wspieraniu inicjatywy sprzyjających wzmocnieniu więzi społecznych i lokalnej solidarności społecznej”. /str. 29-34/

- KRAJOWYM PROGRAMEM „ZABEZPIECZENIE SPOŁECZNE I INTEGRACJA SPOŁECZNA NA LATA 2006-2008”, MINISTERSTWO PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

W którym czytamy na str. 38: „Od 2007 roku planuje się również wprowadzanie nowego narzędzia pracy socjalnej pod nazwą **Program aktywizacji lokalnej** adresowanego do osób w ramach konkretnego środowiska lokalnego”.

- STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

W której ujęto, jako jeden z celów: „Rozwój społeczeństwa obywatelskiego oraz kształtowanie wizerunku regionu”, dalej czytamy: „Rozwój kreatywnego i obywatelskiego społeczeństwa będzie ważną determinantą rozwoju województwa. Przyczyni się do wzrostu jego konkurencyjności i aktywności obywatelskiej jego mieszkańców /.../

Cel ten będzie realizowany poprzez następujące działania:

- inicjowanie i wspieranie działań służących kształtowaniu postaw obywatelskich;

- wspieranie promocji działań prospołecznych, wolontariackich i filantropijnych” /str. 55/

- WOJWÓDZKA STRATEGIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ DLA WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO NA LATA 2005-2013

„Celem wojewódzkiej strategii polityki społecznej jest przedstawienie bilansu korzystnych i niekorzystnych cech społecznych regionu, a na ich podstawie opracowanie dokumentu, dzięki któremu możliwe będzie sprawne i racjonalne organizowanie działań zmierzających do rozwiązywania problemów społecznych.”/str. 6/

Realizacja celów strategii „będzie polegała z jednej strony na tworzeniu warunków zewnętrznych sprzyjających budowaniu sieci bezpieczeństwa socjalnego, przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, z drugiej zaś strony działania będą ukierunkowane na poprawę dostępu do praw społecznych i zwiększenie ich realizacji.” /str. 60/

- STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU POWIATU WYSZKOWSKIEGO NA LATA 2001-2015

W której przyjęto wizję rozwoju powiatu do 2015 r. „Powiat Wyszkowski bramą do zielonych płuc Polski, centrum kulturalnym Puszczy Białej , prężnie rozwijającym się gospodarczo dzięki turystyce i rekreacji rozwojowi małych i średnich przedsiębiorstw. Zdrowy i bezpieczny powiat nad Bugiem i Liwcem”. Wizja Powiatu w obszarze ładu społecznego to:

1. Zdrowy i bezpieczny powiat nad Bugiem ze sprawną opieką lekarską.
2. Powiat Wyszkowski centrum kulturalnym Puszczy Białej, z bogatą ofertą organizacji czasu wolnego.
3. Edukacja mieszkańców powiatu silną bronią przeciw bezrobociu.
4. Sprawna pomoc społeczna i bogata oferta dla osób niepełnosprawnych.
5. Powiat Wyszkowski miejscem życia ludzi aktywnych, miejscem szerokich inicjatyw społecznych, wspieranych przez władze samorządowe.

Powyższe realizowane będzie poprzez aktywizacje i wspieranie inicjatyw społecznych, rozwój społeczeństwa obywatelskiego, integrację lokalną społeczności.

- GMINNYMI STRATEGIAMI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

3. Wykaz aktów prawnych odnoszących się do polityki społecznej

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728)
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2004 r. Nr 99, poz. 1001 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2003 r. Nr 122, poz. 1143)
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 1964 r. Nr 9, poz. 59 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (Dz. U. z 1993 r. Nr 17, poz. 78 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2002 r. Nr 11, poz. 109 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1231 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2003 r. Nr 24, poz. 198 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92)
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 1994 r. Nr 111, poz. 535 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2003 r. Nr 135, poz. 1268)
- Ustawa z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2002 r. Nr 42, poz. 371 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemców ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2003 r. Nr 128, poz. 1176 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2001 r. Nr 71, poz. 733 z późn. zm.)

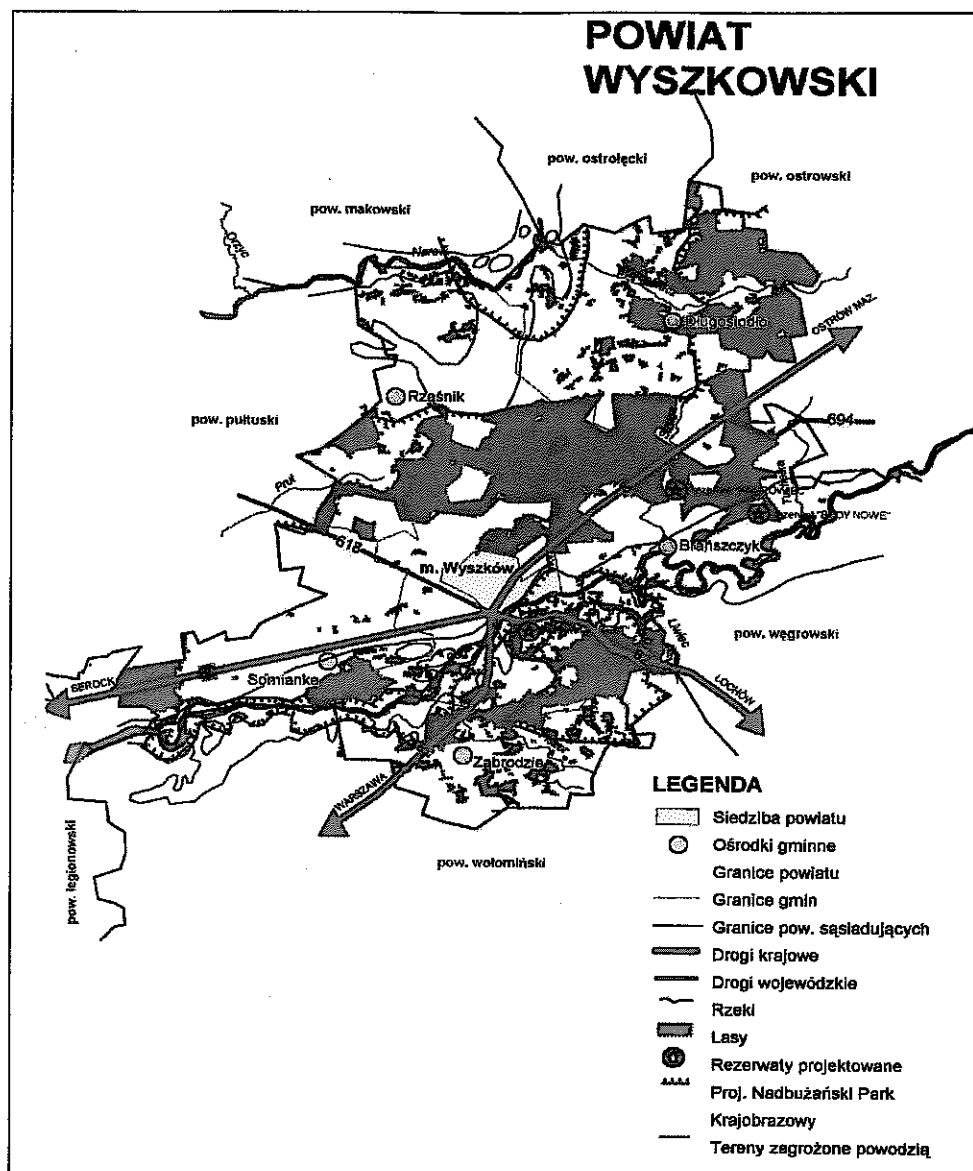
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 71, poz. 734 z późn. zm.)
- Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873)
- Ustawa o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2003 r. Nr 228, poz. 2255 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (Dz. U. z 2005 r. Nr 86 poz. 732, Dz. U. 164 poz. 1366 z późn. zm.)
- Uchwała Nr 105 Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2000 r. w sprawie przyjęcia Narodowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2001-2006 (M.P. z 2000 Nr 43, poz. 851)

Opracowano także i przeprowadzono ankietę, skierowaną do samorządów gminnych. Miała ona na celu zapoznanie jej przedstawicieli z procesem opracowywania strategii oraz zasięgnięcie ich opinii na temat występujących problemów społecznych w poszczególnych gminach oraz propozycji ich rozwiązań. Wyniki ankiety miały wpływ na podjęte w Zespole decyzje, ale przede wszystkim potwierdziły trafność dokonywanych wyborów.

Strategia nie jest dokumentem sztywnym. Wyznacza kierunek i tworzy ramy dla planowanych zmian. W miarę zmieniającej się sytuacji dokument może być uzupełniany o dodatkowe sposoby realizacji założonych celów.

II. CHARAKTERYSTYKA POWIATU WYSZKOWSKIEGO

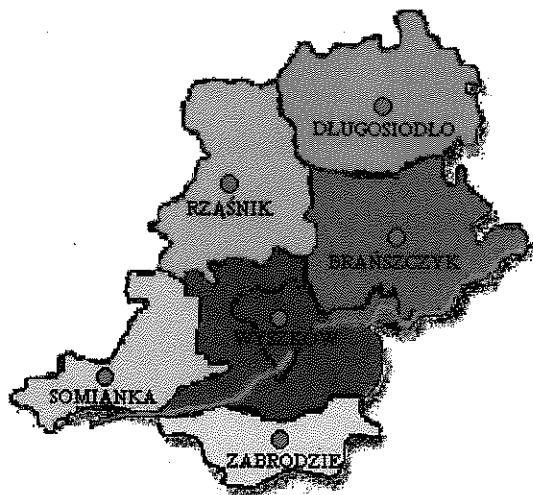
1. Powiat wyszkowski, położenie i podstawowe dane.

Rys. 1. Mapa powiatu wyszkowskiego.

Powiat wyszkowski położony jest w północno- wschodniej części Polski w obrębie Niziny Mazowieckiej tj. pomiędzy $21^{\circ} 07' 05''$ a $21^{\circ} 47' 00''$ długości geograficznej wschodniej oraz $52^{\circ} 27' 05''$ a $52^{\circ} 50' 10''$ szerokości geograficznej północnej. Jest to kraina geograficzna obejmująca swym zasięgiem część nizin środkowopolskich, usytuowanych w widłach Wisły, Narwi, Bugu i wyróżniona jest głównie na podstawach

historycznych. Powiat wyszkowski obejmuje miasto i gminę Wyszaków, oraz gminy: Brańszczyk, Długosiodło, Rzańnik, Somiankę i Zabrodzie.

Powiat wyszkowski graniczy z następującymi powiatami:

- wołomińskim,
- pułuskim,
- makowskim,
- ostrowskim,
- węgrowskim,
- ostrołęckim,
- legionowskim.

Główną sieć wodną tworzą rzeki: Bug, Liwiec i Narew.

Ogólna powierzchnia powiatu wyszkowskiego wynosi 87649 ha.

Strukturę administracyjną powiatu wyszkowskiego tworzy sześć gmin, wśród których jest 170 sołectw oraz 244 miejscowości (z uwzględnieniem miasta Wyszaków).

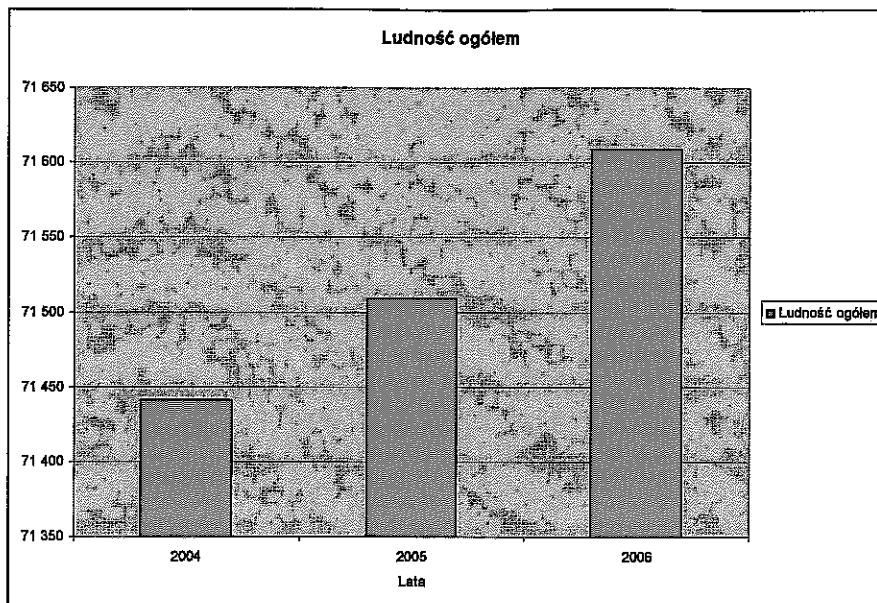
2. Zarys sytuacji społeczno-demograficznej

Uwarunkowania demograficzne w decydujący sposób determinują rozwiązywanie problemów społecznych. Na podstawie danych demograficznych możemy z dość dużym prawdopodobieństwem przewidzieć jak będzie się kształtowała sytuacja społeczna. Możemy już teraz na etapie planowania jak i podejmowania decyzji podjąć odpowiednie kroki, mogące zapobiec negatywnym zjawiskom, które mogą wystąpić w przyszłości.

Zgodnie z danymi Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego, powiat wyszkowski zamieszkuje 71 609 osób, w tym 36 266 kobiet tj. 50,64% (stan na dzień 31.12.2006r.). Gęstość zaludnienia to 82 osoby na 1 km².

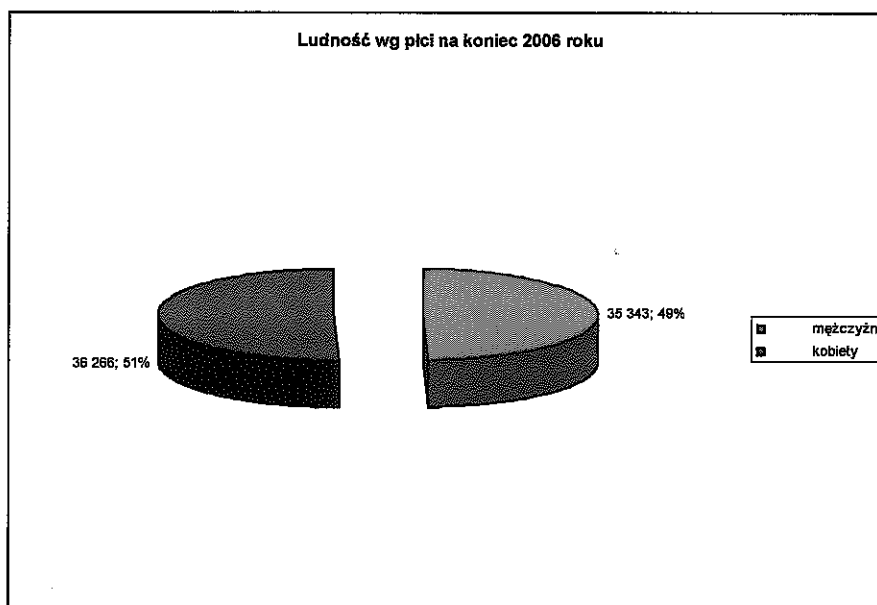
Wykres nr 1.

Źródło: Bank Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Struktura płci ludności powiatu wyszkowskiego charakteryzuje się liczebną przewagą kobiet, co jest charakterystyczne dla całej Polski.

Wykres nr 2.

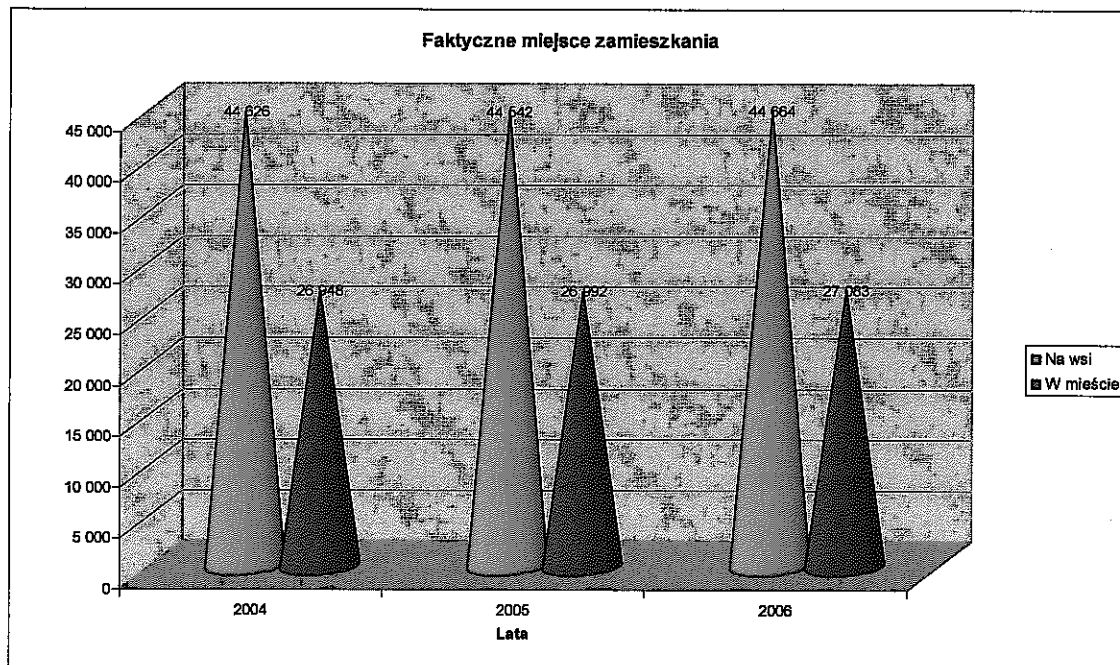

Źródło: Bank Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego

W 2006 r. na 100 mężczyzn przypadało 103 kobiety.

W powiecie wyszkowskim przeważa ludność wiejska, która na koniec 2006 roku liczyła 44 464 osób, natomiast w mieście zamieszkiwało 27 083 osób co wynosi 39% ogółu ludności.

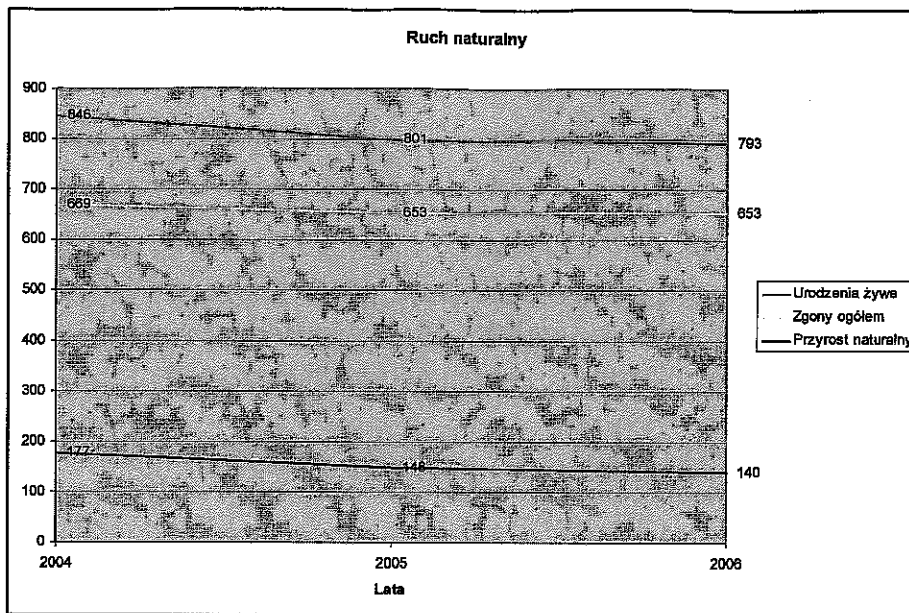
Wykres nr 3.

Źródło: Bank Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Przyrost naturalny jest bardzo ważnym wskaźnikiem demograficznym, w dużej mierze decydującym o potencjale społecznym powiatu. W ciągu ostatnich trzech lat w powiecie wyszkowskim przyrost naturalny (różnica pomiędzy liczbą urodzeń i zgonów) kształtował się na poziomie dodatnim z widoczną tendencją spadkową.

Wykres nr 4.

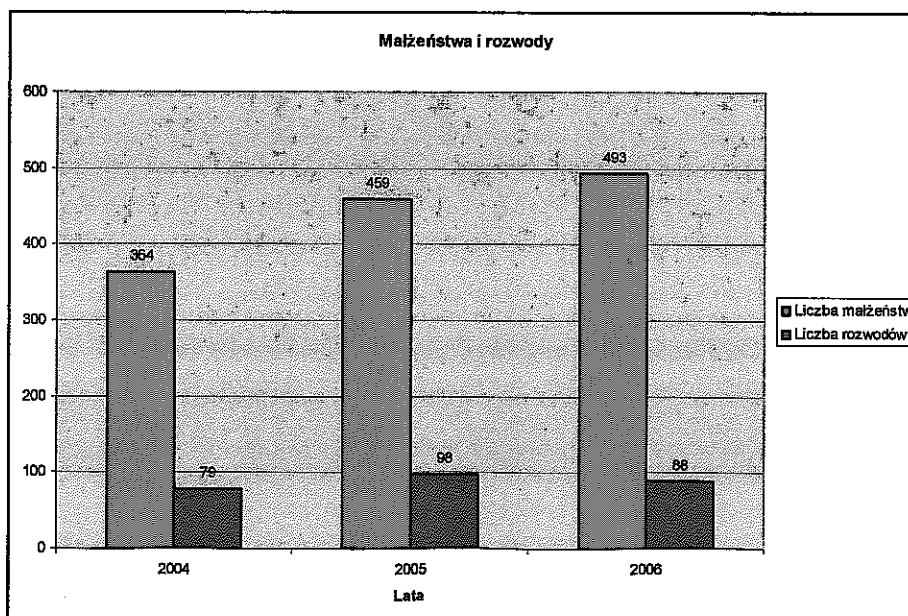

Źródło: Bank Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego

W 2006 r. przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w powiecie wyszkowskim wynosił 2,0, w porównaniu do 2004 r. kiedy odnotowano 2,5.

Stale wzrasta liczba małżeństw, podczas gdy liczba rozwodów utrzymuje się na względnie podobnym poziomie, z lekką tendencją zwyżkową w 2005 roku.

Wykres nr 5.

Źródło: Bank Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego

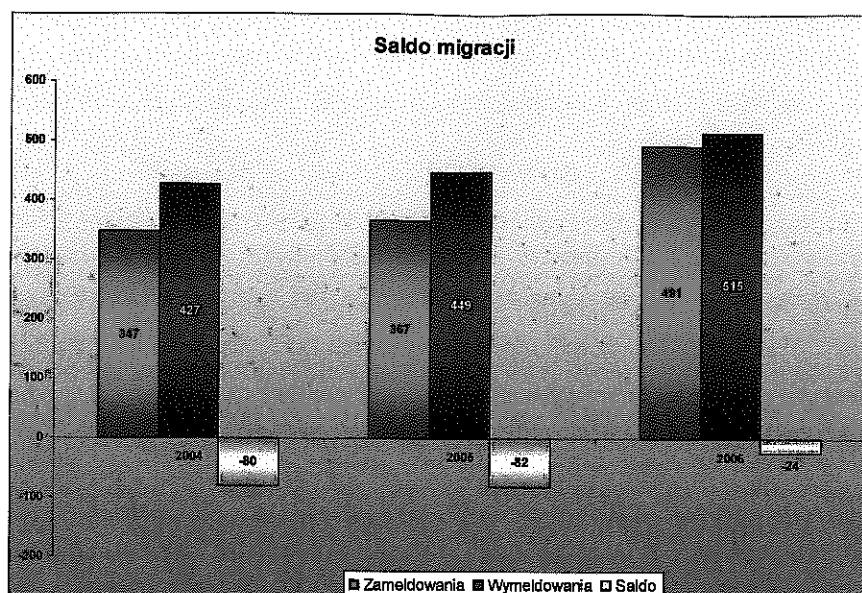
W omawianym przedziale czasowym wyraźnie widoczny jest wzrastający ruch mieszkańców. Rośnie zarówno liczba osób zameldowanych, jak i wymeldowanych z terenu powiatu wyszkowskiego. W 2006 można zauważyć znaczny wzrost liczby zameldowanych.

Tabela nr 1. Migracje na pobyt stały międzypowiatowe wg typu, kierunku i płci migrantów.

	2004	2005	2006
Zameldowania			
Ogółem			
ogółem	347	367	491
mężczyźni	170	160	200
kobiety	177	207	291
Miasta			
ogółem	204	199	266
mężczyźni	98	86	118
kobiety	106	113	148
Wies			
ogółem	143	168	225
mężczyźni	72	74	82
kobiety	71	94	143
Wymeldowania			
Ogółem			
ogółem	427	449	515
mężczyźni	182	174	217
kobiety	245	275	298
Miasta			
ogółem	274	290	339
mężczyźni	110	111	133
kobiety	164	179	206
Wies			
ogółem	153	159	176
mężczyźni	72	63	84
kobiety	81	96	92

Źródło: Bank Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego

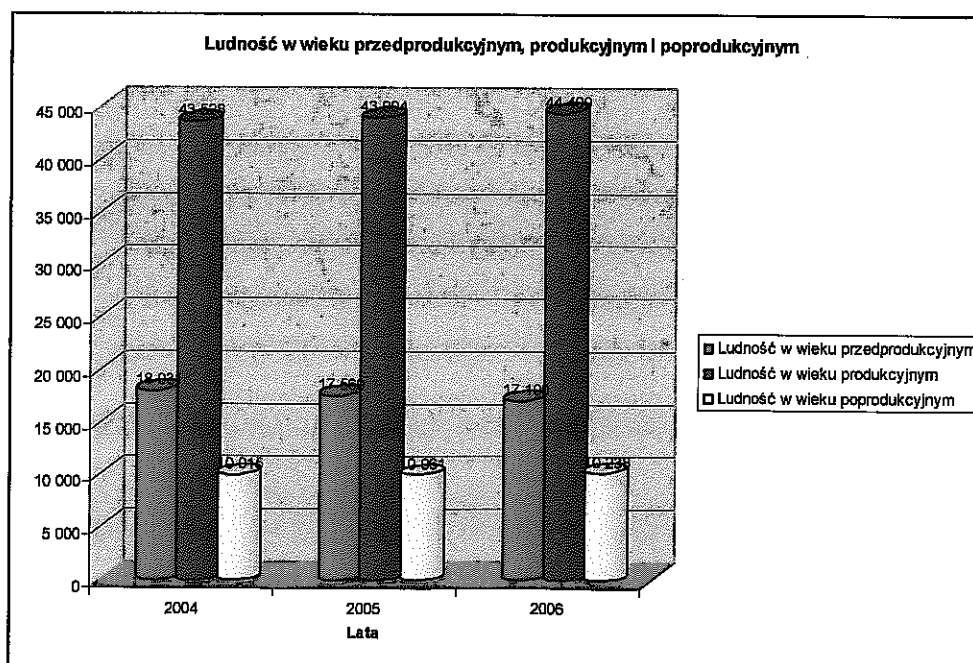
Wykres nr 6.

Źródło: Bank Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Wzrastająca liczba zameldowanych przyczyniła się do zmniejszenia utrzymującego się ujemnego salda migracji.

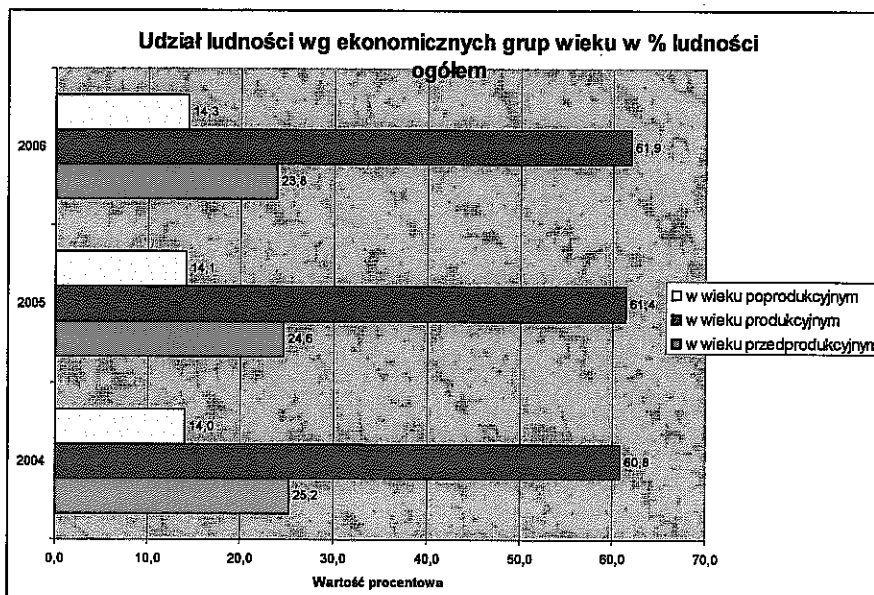
Wykres nr 7.

Źródło: Bank Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Na podstawie powyższego wykresu można stwierdzić, że struktura demograficzna mieszkańców powiatu wyszkowskiego ulega przemianom. Odnotowujemy systematycznie zmniejszającą się liczbę dzieci i młodzieży (w przedziale wiekowym 0-14 lat), co jest związane z malejącą dzietnością rodzin, natomiast wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym (60 lat dla kobiet i 65 dla mężczyzn).

Wykres nr 8.

Źródło: Bank Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Ponieważ w niedalekiej przyszłości znaczna grupa osób w wieku produkcyjnym będzie kończyć swą działalność zawodową, zasili grono seniorów, co z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest o tyle ważne, że wymaga dostosowania do potrzeb tej grupy odpowiedniej sfery usług społecznych. Wzrost udziału osób starszych w ogóle populacji może przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych, ponieważ starsze grupy wiekowe są bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności. Dodać należy, że proces starzenia się lokalnej społeczności wynika także z wydłużania się średniego czasokresu życia.

Charakterystyka powiatu wyszkowskiego została sporządzona na podstawie ostatnich danych opublikowanych w roczniku statystycznym z 2006 roku.

III. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO

1. Pomoc społeczna

Na przestrzeni ostatnich dwóch dekad w krajach Europy Zachodniej nastąpiła zmiana polityki społecznej. W podobnym kierunku zmienia się polityka społeczna w Polsce. Zaczyna stanowić trwały element polityki państwa opartej o konstytucyjną zasadę pomocniczości, w myśl której państwo, poprzez system gwarancji prawnych, zinstytucjonalizowane struktury pomocowe, stwarza warunki do udzielania pomocy i wsparcia na poziomie lokalnym z poszanowaniem podmiotowości rodzin. Pomoc ta nie powinna ograniczać się tylko do sytuacji kryzysowych i oddziaływań interwencyjnych. Nie chodzi o rozbudowę systemu polityki jako wyrazu ochrony praw człowieka, ale przede wszystkim podejmowania działań pierwszorzędowych o charakterze prewencyjnym. Stąd wymóg pomocy społecznej, opartej o różne formy pomocy środowiskowej.

Pomoc społeczna powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Ważne jest, by powstały zespoły koordynujące pracę poszczególnych wyspecjalizowanych instytucji (pomoc społeczna, szkoła, sąd, policja, służba zdrowia itp.) lub system współpracy przy podejmowaniu decyzji dotyczącej świadczenia pomocy.

Pomimo tego brak jest obecnie skutecznych rozwiązań systemowych. Nieliczne pozytywne przykłady budowania sieci współpracy nie zmieniają faktu, że dominuje model realizacji własnych ustawowych zadań przez poszczególne instytucje. Brak jest wyspecjalizowanych środowiskowych służb pomocy i wsparcia, które reagowałyby w sytuacjach potencjalnego zagrożenia, wychodziły z ofertą pomocy do społeczeństwa z grupy ryzyka.

W systemie pomocy poza świadomością braków systemowych, powinna dominować świadomość nadrzędnych zasad i wartości, na których opiera się polityka zabezpieczenia społecznego. Ważna jest świadomość wartości porządkujących ład społeczny takich jak: zasada pomocniczości, personalizmu, prymatu i autonomii rodziny.

Wprowadzona od 1 stycznia 1999 r. reforma administracyjna kraju wywarła istotny wpływ na wszystkie dziedziny życia społecznego, objęte szeroko rozumianą polityką społeczną. Decentralizacja zarządzania i związane z nią przekazywanie zadań, wykonywanych dotychczas przez administrację rządową, samorządom województw

i powiatów, zdecydowały o kompetencjach i charakterze pracy, poszczególnych służb, w tym działających w obszarze pomocy społecznej.

W Polsce w ostatnich latach podjęte zostały działania związane z wprowadzeniem nowych systemowych prawnych uregulowań dotyczących szeroko rozumianego wspierania osób wykluczonych społecznie. Wprowadzane zmiany są ściśle powiązane z nowoczesną wizją aktywizacji w ramach, której stosuje się formy pomocy i wsparcia, których celem jest włączenie jednostek w nurt życia wspólnoty lokalnej. Główne kierunki reformy pomocy społecznej obejmują powołanie instytucji „aktywnej polityki społecznej”, promowanie „nowej umowy społecznej” oraz kształtowanie „opiekuńczego społeczeństwa” przez wzmocnienie organizacji obywatelskich będących partnerami władz samorządowych.

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości, przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielanie pomocy. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej są obowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej.

Rozwój pomocy społecznej odznacza się więc różnorodnością form świadczeń, różnorodnością adresatów, funkcjonowaniem zasady pomocniczości, konsekwentnym podziałem zadań i ich finansowaniem między rządem i samorządem.

Istotnym składnikiem osiąganego dobrobytu w wymiarze społecznym oraz indywidualnym jest sytuacja finansowa i posiadanie pracy. Nabrały znaczenia kwestie dostępności do edukacji, awansu społecznego i cywilizacyjnego, wartości rodzinne. Mają też znaczenie czynniki związane z poczuciem szeroko rozumianego bezpieczeństwa. Negatywnym punktem odniesienia jest pogarszająca się dostępność do systemu zdrowia, stwarza to nie równy dostęp do zagwarantowanych konstytucyjnie świadczeń zdrowotnych.

Reasumując wymienione cechy nowoczesnej pomocy są celem i drogą dla polityki społecznej. Bez profilaktyki, innowacyjności, kooperacji sektorowej nie można mówić o nowoczesnej pomocy społecznej. Obecnie przyjęte kierunki polityki społecznej kreując swoją nowoczesność, intrygują i aktywizują społeczność lokalną zakładają współdziałanie z organizacjami pozarządowymi. Stają się stymulatorem nowoczesności zmian społecznych, doprowadzając do rozwoju społeczności lokalnej i budowania społeczeństwa obywatelskiego.

Na szczeblu samorządu gminnego zadania z zakresu pomocy społecznej realizują ośrodki pomocy społecznej.

Na terenie powiatu wyszkowskiego funkcjonuje:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brańszczyku,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Długosiodle,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rząśniku,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somiance,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyszkowie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zabrodziu.

Ośrodki pomocy społecznej obejmowały w 2006 roku pomocą 3.262 rodziny, natomiast w 2007 roku 2.708 rodzin, co stanowiło spadek o 17% w stosunku do 2006 roku.

Nastąpił również spadek o 13,4 % udzielonej pomocy w postaci pracy socjalnej.

Tabela nr 2. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną.

Wyszczególnienie	Rok 2006				Rok 2007				
	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach	
		Ogółem	w tym: na wsi			Ogółem	w tym: na wsi		
0	1	2	3	4	5	6	7	8	
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania)	1	7286	3262	2167	11232	4740	2708	1929	9203
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	2	2208	405	248	724	405	397	260	643
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	3	5179	2953	2015	10678	4494	2463	1740	8878
Pomoc udzielona w postaci pracy socjalnej – ogółem	4	X	1447	977	4880	X	1254	806	4041
w tym: wyłącznie w postaci pracy socjalnej	5	X	579	334	1749	X	477	197	1408

Źródło: Sprawozdania Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu wyszkowskiego za lata 2006 – 2007

Tabela nr 3. Powody przyznawania pomocy przez Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu wyszkowskiego w latach 2006 – 2007.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin			Liczba rodzin	
		2006		2007	
		Ogółem	w tym: na wsi	Ogółem	w tym: na wsi
Ubóstwo	1	1833	1329	1621	1170
Sieroctwo	2	1	1	1	0
Bezdomność	3	8	7	9	6
Potrzeba ochrony macierzyństwa	4	103	91	60	54
w tym: wielodzietność	5	49	45	10	9
Bezrobocie	6	1407	989	1200	846
Niepełnosprawność	7	701	553	869	602
Długotrwała lub ciężka choroba	8	737	645	992	746
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	9	770	563	734	506
w tym: - rodziny niepełne	10	378	206	380	208
- rodziny wielodzietne	11	244	209	242	186
Przemoc w rodzinie	12	21	19	19	17
Alkoholizm	13	240	191	187	153
Narkomania	14	10	1	7	0
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	15	30	16	32	14
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo – wychowawcze	16	1	1	1	1
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	17	0	0	0	0
Zdarzenie losowe	18	17	15	22	21
Sytuacja kryzysowa	19	6	6	5	5
Klęska żywiołowa lub ekologiczna	20	0	0	0	0

Źródło: Sprawozdania Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu wyszkowskiego za lata 2006 – 2007

Jako powody przyznanej pomocy przez ośrodki pomocy społecznej zostały wymienione w pierwszej kolejności: ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność.

Świadczenia z pomocy społecznej są różnorodne. Obejmują pomoc pieniężną i świadczenia niepieniężne udzielane przez gminne ośrodki pomocy społecznej w ramach zadań własnych i zleconych gminom przez administrację rządową.

Zadania własne finansowane są ze środków gminy. Natomiast pomoc w ramach zadań zleconych finansowana jest z budżetu państwa.

Od 2004 r. obserwuje się przesunięcie zadań zleconych na szczebel samorządu gminnego jako zadań własnych. W związku z tym różnorodność i wysokość świadczonej pomocy w większości uzależniona jest od zamożności gmin.

Tabela nr 4. Świadczenia rodzinne wypłacone w latach 2004 – 2007 mieszkańcom gmin z terenu powiatu wyszkowskiego.

Lp.	W tym:	2004 kwota	2005 kwota	2006 kwota	2007 kwota
1.	Zasiłek rodzinny z dodatkami	6.080.113,10	10.355.690,29	13.206.639,81	14.695.894,00
2.	Zasiłek pielęgnacyjny	378.000,00	975.356,00	1.925.297,00	2.313.666,00
3.	Świadczenie pielęgnacyjne	551.628,00	854.588,00	898.185,00	917.238,00
4.	Zaliczka alimentacyjna	-	385.956,68	1.265.723,12	1.070.050,00
5.	Zapomoga z tytułu ur. dziecka	-	-	800.000,00	807.000,00
Ogółem		7.009.741,10	12.571.590,97	18.095.844,93	19.803.848,00

Źródło: Informacje z Urzędów Gmin i GOPS

W 2004 roku nastąpiło przesunięcie zadań w zakresie wypłacania świadczeń rodzinnych do gmin. W latach 2004 – 2007 nastąpił wzrost wysokości wypłaconych świadczeń rodzinnych o 282,5 %.

Tabela nr 5. Placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego o zasięgu gminnym.

Lp.		2004	2005	2006	2007
1.	Liczba świetlic środowiskowych	21	22	14	14
2.	Liczba uczestników	570	621	382	412

Źródło: Informacje z Urzędów Gmin i OPS

W latach 2004 – 2007 zmniejszyła się liczba świetlic środowiskowych. Do 2005 roku w strukturach powiatu wyszkowskiego funkcjonowały trzy środowiskowe ogniska wychowawcze. W roku 2005 na mocy obowiązujących przepisów placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym nie mogły funkcjonować w strukturach powiatowych, ponieważ swoim zasięgiem obejmowały wyłącznie mieszkańców jednej gminy. Tylko jedno z nich prowadzone przez TPD wspomaganie jest finansowo przez Urząd Miejski w Wyszkowie i Kościół Św. Wojciecha w Wyszkowie.

Tabela nr 6. Świetlice środowiskowe działające na terenie powiatu wyszkowskiego w latach 2004-2007.

Lp	Gmina	2004	2005	2006	2007
1	Brańszczyk	0	0	0	0
2	Długosiodło	5	6	4	4
3	Rząśnik	0	0	0	0
4	Somianka	7	8	7	7
5	Wyszków	4	3	3	3
6	Zabrodzie	5	5	0	0
	ogółem	21	22	14	14

Źródło Opracowania własne PCPR na podst. informacji z Urzędów Gmin i GOPS

W Gminie Rząśnik w latach 2004-2007 nie działała żadna świetlica środowiskowa. W Gminie Zabrodzie w roku 2006 przestało funkcjonować pięć świetlic środowiskowych. Najwięcej świetlic funkcjonuje w Gminie Somianka i Długosiodło.

Tabela nr 7. Wnioski o najem lokali komunalnych i socjalnych złożone w latach 2004-2007 w Gminie Wyszków.

L.p.	Rok złożenia wniosku	Wnioski		W tym :							
		Ogółem	w tym spełniające kryteria Rady Miejskiej	Matki wychowujące dzieci		Osoby samotne		Rodziny		Osoby i rodziny z wyrokami o eksmisję	
				ogółem	w tym spełniające kryteria Rady Miejskiej	ogółem	w tym spełniające kryteria Rady Miejskiej	ogółem	w tym spełniające kryteria Rady Miejskiej	ogółem	w tym spełniające kryteria Rady Miejskiej
1.	2004	86	64	24	17	14	17	26	14	19	19
2.	2005	82	67	18	12	12	15	28	22	21	21
3.	2006	92	73	14	8	9	17	27	22	34	34
4.	2007	89	78	14	12	8	13	31	27	31	31

Źródło: Informacja z Urzędu Miejskiego w Wyszkanie

Na podstawie ankiet wypełnionych przez gminy powiatu wyszkowskiego stwierdza się, że tylko Gmina Wyszaków posiada zasoby mieszkań komunalnych i socjalnych. Powyższa tabela wskazuje, że w latach 2004-2007 wzrosła liczba wniosków osób z wyrokami o eksmisję.

Na szczeblu powiatu wyszkowskiego zadania z zakresu pomocy społecznej i rehabilitacji społecznej realizowane są przez :

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie;
- Wielofunkcyjną Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą;
- Dom Pomocy Społecznej w Brańszczyku dla osób dorosłych przewlekle somatycznie chorych i niepełnosprawnych intelektualnie działający jako jednostka organizacyjna powiatu;
- Dom Pomocy Społecznej w Niegowie dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie – prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Benedyktynek Samarytanek Krzyża Chrystusowego na zlecenie powiatu wyszkowskiego;
- Dom Pomocy Społecznej „Fiszor” w Gaju dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie – prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Benedyktynek Samarytanek Krzyża Chrystusowego na zlecenie powiatu wyszkowskiego;
- Warsztaty Terapii Zajęciowej prowadzone na zlecenie Powiatu przez PSOUU Koło w Wyszkanie.

Ponadto o zasięgu ponad lokalnym działają prywatne placówki całodobowego pobytu dla osób starszych niezdolnych do samodzielnej egzystencji. Są to:

- Prywatny Dom Pomocy Społecznej prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Zakonnych w Loretto z liczbą miejsc 50;
- Dom Emeryta w Brańszczyku prowadzony przez Księża Orionistów z liczbą miejsc 80.

Kierowanie do domów prywatnych odbywa się na podstawie odrębnych przepisów. Powiat nie uczestniczy w przekazywaniu środków finansowych na ich funkcjonowanie.

Do zadań własnych Powiatu realizowanych przez Centrum należy:

1. Koordynacja realizacji powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób

- niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwie terytorialnie gminami;
2. Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa;
  3. Organizowanie opieki w rodzinach zastępczych, udzielanie pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci oraz wypłacanie wynagrodzenia z tytułu pozostawania w gotowości przyjęcia dziecka albo świadczonej opieki i wychowania niespokrewnionym z dzieckiem zawodowym rodzinom zastępczym;
  4. Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców, w szczególności przez organizowanie i prowadzenie ośrodków adopcyjno-opiekuńczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych, dla dzieci i młodzieży, w tym placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym, a także tworzenie i wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie;
  5. Pokrywanie kosztów utrzymania dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych i w rodzinach zastępczych, również na terenie innego powiatu;
  6. Przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie, na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym całodobowe placówki opiekuńczo – wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, rodziny zastępcze oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno- wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze;
  7. Pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo- wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, rodziny zastępcze oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze. Specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, mających braki w przystosowaniu się;
  8. Pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą mającym trudności w integracji ze środowiskiem;

9. Prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób;
10. Prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i innych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
11. Prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej;
12. Udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach;
13. Szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu;
14. Doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu;
15. Podejmowanie innych działań wynikających z rozeznanych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
16. Sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu informatycznego;
17. Sporządzanie bilansu potrzeb powiatu w zakresie pomocy społecznej;
18. Kierowanie wniosków o ustalenie niepełnosprawności, stopnia niepełnosprawności lub niezdolności do pracy do organów określonych odrębnymi przepisami;
19. Utworzenie i utrzymanie powiatowego centrum pomocy rodzinie w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników;
20. Działalność wychowawcza, edukacyjna, informacyjna i zapobiegawcza osób uzależnionych od środków odurzających;
21. Tworzenie i prowadzenie ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy z rodzinie.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy:

1. Pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, w zakresie indywidualnego programu integracji, oraz opłacanie za te osoby składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia;
2. Prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
3. Realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;

4. Udzielanie cudzoziemcom pomocy w zakresie interwencji kryzysowej;
5. Finansowanie pobytu w całodobowych placówkach opiekuńczo – wychowawczych oraz w rodzinach zastępczych dzieciom cudzoziemców nie wymienionych w art. 5;
6. Realizacja zadań z dziedziny przysposobienia międzynarodowego dzieci, w tym zlecenie realizacji tych zadań podmiotom prowadzącym niepubliczne ośrodki adopcyjno - opiekuńcze wyznaczone przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

Do zadań z zakresu rehabilitacji społecznej realizowanych przez Centrum należą:

1. Opracowywanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią, dotycząca rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:
  - rehabilitacji społecznej,
  - przestrzegania praw osób niepełnosprawnych;
2. Współpraca z instytucjami administracji rządowej i samorządowej w opracowywaniu i realizacji programów, o których mowa w pkt 1;
3. Podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności;
4. Opracowywanie i przedstawianie planów zadań i informacji z prowadzonej działalności oraz ich udostępnianie na potrzeby samorządu województwa;
5. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej tych osób;
6. Dofinansowanie:
  - a) uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
  - b) sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
  - c) zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
  - d) likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
  - e) rehabilitacji dzieci i młodzieży;
7. Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej;

8. Nadzorowanie działalności warsztatu terapii zajęciowej, a zwłaszcza w zakresie wydatkowania, przekazywanych przez powiat środków finansowych;
9. Współpraca z organami rentowymi w zakresie wynikającym z odrębnych przepisów;
10. Współpraca z Powiatową Społeczną Radą do Spraw Osób Niepełnosprawnych;
11. Realizacja programów celowych Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej;

Rehabilitacja zawodowa w powiecie wyszkowskim realizowana jest przez Powiatowy Urząd Pracy.

Charakterystyka kadry zatrudnionej w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej na szczeblu powiatowym w 2007 r. przedstawia się następująco:

Ogółem zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej jest 309 osób, w tym w:

- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie -16 osób,
- Domu Pomocy Społecznej w Brańszczyku -124 osoby,
- Domu Pomocy Społecznej dla Dzieci w Niegowie -72 osoby,
- Domu Pomocy Społecznej dla Dzieci „Fiszor” w Gaju - 62 osoby,
- Wielofunkcyjnej Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej w Dębinkach -35 osób,
w tym z Karty Nauczyciela -9 osób.

Zatrudnienie w domach pomocy społecznej utrzymuje się w ciągu 4 lat prawie na tym samym poziomie. Nieznacznie tylko w w/w okresie wzrosła liczba pracowników opiekuńczo-terapeutycznych w DPS, które w 2007 r. osiągnęły wymagane standardy.

Kadra pedagogiczna zatrudniona w Wielofunkcyjnej Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej do 2004r. zachowała prawa przysługujące nauczycielom na podstawie Karty Nauczyciela. Natomiast od roku 2004 kadra pedagogiczna zatrudniana jest na podstawie umowy o pracę . W związku z powyższym występują duże dysproporcje w wynagrodzeniu zatrudnionej kadry.

Pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wyszkuwce częściowo realizują zadania ośrodka adopcyjno – opiekuńczego związane z prowadzeniem szkoleń dla rodzin zastępczych. Powyższe spowodowane jest brakiem ośrodka opiekuńczo- wychowawczego na terenie powiatu wyszkowskiego.

Domy pomocy społecznej

Dom pomocy społecznej świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających.

Tabela nr 8. Liczba miejsc i mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2004-2007.

L p.	Nazwa Domu	liczba miejsc statutowych	Liczba mieszkańców na dzień			
			31.12.2004r.	31.12.2005r.	31.12.2006r.	31.12.2007r.
1.	Dom Pomocy Społecznej w Brańszczyku	194	182	176	194	186
2.	Dom Pomocy Społecznej w Niegowie	107	107	108	108	109
3.	Dom Pomocy Społecznej „Fiszor” w Gaju	89/95	89	88	90	94
4.	Ogółem	390	378	372	392	389

Źródło: Opracowania własne PCPR

W Domu Pomocy Społecznej w Brańszczyku w latach 2004, 2005, 2007 miejsca statutowe nie były obłożone. Największy spadek widoczny był w 2005 r. co było spowodowane zmianą przepisów prawnych.

Od 1 stycznia 2004 r. gminy kierują podopiecznych do domów pomocy społecznej oraz ponoszą koszty związane z pobytem w części uzupełniającej kwotę odpłatności ponoszonej przez pensjonariusza i rodzinę do wysokości pełnego kosztu utrzymania w placówce.

Przeniesienie odpowiedzialności finansowania kosztu pobytu mieszkańca w dps na gminy wpłynęło na ograniczenie liczby umieszczanych osób.

W 2007 r. Dom Pomocy Społecznej „Fiszor” w Gaju zwiększył statutową liczbę miejsc z 89 na 95osób.

Tabela nr 9. Liczba osób przyjętych do domów pomocy społecznej w latach 2004-2007 r.

Lp.	Nazwa Domu	2004 r.	2005 r.	2006 r.	2007 r.
1.	DPS w Brańszczyku	30	22	44	23
2.	DPS w Niegowie	3	4	1	2
3.	DPS „Fiszor” w Gaju	1	1	3	6
4.	Ogółem	34	27	48	31

Źródło: Opracowania własne PCPR

Najwięcej mieszkańców w domach pomocy społecznej przyjęto w 2006 r. 91,67% stanowili mieszkańcy przyjęci do DPS w Brańszczyku, 6,25% to mieszkańcy przyjęci do DPS dla Dzieci z Niepełnosprawnością Intelktualną „Fiszor” w Gaju, 2,08% to mieszkańcy DPS dla Dzieci z Niepełnosprawnością Intelktualną w Niegowie. Powyższe wynika ze specyfiki domów. Największy ruch mieszkańców widoczny jest w Domu Pomocy Społecznej dla Osób Przewlekłe Somatycznie Chorych i Niepełnosprawnych Intelktualnie w Brańszczyku.

Tabela nr 10. Struktura wiekowa mieszkańców domów pomocy społecznej w latach 2004 - 2007 r.

Lp.	Mieszkańcy w wieku	Liczba mieszkańców ogółem w 2004 r.	Liczba mieszkańców ogółem w 2005 r.	Liczba mieszkańców ogółem w 2006 r.	Liczba mieszkańców ogółem W 2007 r.
1.	do 18 lat	29	26	29	31
2.	od 19 do 40 lat	134	129	136	146
3.	od 41 do 60 lat	107	115	121	114
4.	od 61 do 74 lat	62	53	55	58
5.	powyżej 74 lat	46	49	51	40

Źródło: Opracowania własne PCPR

W domach pomocy społecznej najwięcej mieszkańców przebywa w przedziale wiekowym od 19 do 40 lat. Zmniejszyła się nieznacznie grupa pensjonariuszy w wieku powyżej 74 lat. Powyższe spowodowane jest typem funkcjonujących na terenie powiatu domów.

Tabela nr 11. Średni miesięczny koszt utrzymania w domach pomocy społecznej w latach 2004-2007 r.

L.p.	Dom Pomocy Społecznej	2004r.	2005r.	2006r.	2007r.	2008r.
1.	w Brańszczyku	1671,45	1629,42	1671,50	1774,63	1774,63
2.	w Niegowie	1647,60	1697,30	1699,67	1746,30	1899,29
3.	„Fiszor” w Gaju	1789,06	1709,40	1708,62	1748,82	1856,61

Źródło: Opracowania własne PCPR

Koszty utrzymania mieszkańców w domach pomocy społecznej na rok 2008 określone zostały zarządzeniem Starosty Powiatu Wyszowskiego. Z uwagi na to, że DPS w Brańszczyku nie uzyskał wymaganych standardów, nie może zwiększyć średniego miesięcznego kosztu utrzymania do rzeczywistego i dlatego został utrzymany na poziomie roku 2007, co nie jest adekwatne do ponoszonych kosztów.

Tabela nr 12. Dotacja na jednego mieszkańca w domach pomocy społecznej z terenu powiatu wyszkowskiego, w latach 1999-2008.

Rok	Nazwa placówki		
	Dom Pomocy Społecznej w Brańszczyku	Dom Pomocy Społecznej w Niegowie	Dom Pomocy Społecznej „Fiszor” w Gaju
1999	1.185,00	1.325,00	1.325,00
2000	1.255,00	1.390,00	1.390,00
2001	1.200,00	1.330,00	1.330,00
2002	1.170,00	1.260,00	1.260,00
2003	1.180,00	1.275,00	1.275,00
2004	1.235,00	1.235,00	1.235,00
2005	1.240,00	1.240,00	1.240,00
2006	1.295,00	1.295,00	1.295,00
2007	1.350,00	1.350,00	1.350,00
2008	1.440,00	1.440,00	1.440,00
Od lipca 2008	1.540,00	1.540,00	1.540,00

Źródło: Opracowanie własne PCPR

Mieszkańcy ponoszą odpłatność w wysokości 70 % posiadanego dochodu. Wojewoda przekazuje dotację celową na utrzymanie skierowanych do 2004 r. mieszkańców. Natomiast od 2004 r. uzupełnienie odpłatności do wysokości średniego kosztu utrzymania mieszkańca w danym domu ponosi rodzina lub gmina.

Domy Pomocy Społecznej na mocy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64 poz. 593 z późn. zm.) zobowiązane były do osiągnięcia wymaganych standardów do dnia 31.12.2006 r. W związku z nowelizacją ustawy termin ten został wydłużony do 31.12.2010 r.

Domy prowadzone na zlecenie powiatu tj. Dom Pomocy Społecznej w Niegowie i Dom Pomocy Społecznej „Fiszor” w Gaju zrealizowały opracowane programy naprawcze do końca 2006 r. Natomiast Dom Pomocy Społecznej w Brańszczyku prowadzony przez powiat dojdzie do pełnego standardu przewiduje w 2008 r.

Rzeczywiste koszty utrzymania mieszkańca w domach pomocy społecznej z roku na rok rosną, a dotacja celowa utrzymuje się prawie na tym samym poziomie. Skutkiem tego jest niezadowolenie kadry, niskie wynagrodzenia, zagrożenie rezygnacją z pracy wykwalifikowanej kadry i niemożność uzyskania obowiązujących standardów.

Dla domów pomocy społecznej, które osiągnęły standardy istnieje zagrożenie ich obniżenia.

Z uwagi na obowiązek ponoszenia kosztów odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej często osoby, które kwalifikują się do domu pomocy społecznej umieszczane są w Zakładzie Opieki Leczniczej. W zakładach tych powinny przebywać tylko osoby wymagające wzmożonej opieki medycznej.

Na terenie powiatu wyszkowskiego nie funkcjonuje DPS dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Z ankiety skierowanej do gmin wynika, że występują problemy związane z umieszczeniem osób z zaburzeniami psychicznymi w odpowiednich placówkach poza terenem powiatu. Okres oczekiwania na umieszczenie w DPS dla tych osób jest bardzo długi i wynosi około 2 lat.

Rodzinna opieka zastępcza

W sytuacjach kryzysowych, gdy rodzina nie jest w stanie poradzić sobie z problemami; nie może, nie potrafi bądź nie chce zajmować się dzieckiem zachodzi konieczność udzielenia pomocy, wsparcia zewnętrznego lub interwencji. W takiej sytuacji, w myśl konstytucyjnej zasady pomocniczości, dziecko ma prawo do pomocy, w tym pieczy zastępczej: „Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych”, tak stanowi Konstytucja RP (art.72 ust. 2). Konwencja o prawach dziecka zobowiązuje Państwa – Strony do zapewnienia specjalnej ochrony i pomocy dzieciom czasowo lub stale pozbawionym środowiska rodzinnego lub nie mogącym, ze względu na swe dobro, w nim przebywać (art.20). Przepisy te podkreślają rangę i znaczenie praw dziecka, w tym do pieczy zastępczej.

Granicą prawną interwencji w rodzinie jest przekonanie, że zostało naruszone dobro dziecka lub przepisy rangi ustawy. Jednak zanim dojdzie do interwencji w rodzinie ma ona prawo oczekiwać, że ktoś w porę dostrzeże jej problemy i udzieli adekwatnej do nich pomocy.

Prawo dziecka do pieczy zastępczej jest prawem subsydiarnym wobec prawa dziecka do życia w rodzinie. Trwałe umieszczenie dziecka w opiece zastępczej jest sytuacją wyjątkową i ograniczoną.

Podstawowe standardy i zasady prawa dotyczące dziecka pozbawionego opieki rodzicielskiej powinny być punktem odniesienia i podstawą (wartościującą) systemu pomocy rodzinie oraz budowy systemu opieki nad dzieckiem.

Dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej Starosta Powiatu zapewnia opiekę i wychowanie w rodzinie zastępczej.

Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej następuje na mocy postanowienia sądu rodzinnego.

Rodziny zastępcze zapewniają dziecku warunki rozwoju i wychowania odpowiednio do jego stanu zdrowia i poziomu rozwoju.

Tabela nr 13. Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie powiatu wyszkowskiego w latach 2004-2007.

Rok	Rodziny spokrewnione z dzieckiem	Rodziny niespokrewnione z dzieckiem	Zawodowe niespokrewnione rodziny zastępcze w tym:			Ogółem
			wielodzietne	Specjalistyczne	o charakterze pogotowia rodzinnego	
2004	58	4	1	-	1	64
2005	64	2	1	-	1	68
2006	58	2	1	-	1	62
2007	59	5	-	-	1	65

Źródło: Opracowania własne PCPR

W latach 2004 – 2007 nie utworzono niespokrewnionej zawodowej rodziny zastępczej specjalistycznej. Od 2004 roku funkcjonuje tylko jedna zawodowa niespokrewniona rodzina zastępcza o charakterze pogotowia rodzinnego.

Rodziny zastępcze niespokrewnione są najbardziej pożądaną formą opieki zastępczej. Rodzicami zastępczymi są osoby przeszkolone, posiadające wiedzę i umiejętności potrzebne w pełnieniu funkcji rodzinnej opieki zastępczej.

Tabela nr 14. Liczba orzeczeń sądu w sprawach dotyczących władzy rodzicielskiej:

L.p.	Rok	Liczba orzeczeń w których władzy rodzicielskiej:			Ogółem
		pozbawiono	Zawieszono	ograniczono	88
1.	2006	6	1	36	43
2.	2007	14	-	31	45

Źródło: Dane uzyskane z sądu

W latach 2006 -2007 orzeczenia sądu w sprawach dotyczących władzy rodzicielskiej utrzymują się na podobnym poziomie, z tym, że więcej rodziców zostało pozbawionych całkowicie władzy rodzicielskiej.

Tabela nr 15. Przyniesienia.

L.p.	Rok	Liczba przyniesień ogółem	Liczba adopcji, na które rodzice wyrazili zgodę
1.	2006	4	-
2.	2007	1	-

Źródło: Dane uzyskane z sądu

W latach 2006 – 2007 wszyscy rodzice biologiczni, w stosunku do których sąd wydał orzeczenie o przyniesieniu ich dzieci, nie wyrazili zgody na adopcję.

Tabela nr 16. Liczba dzieci przebywające w rodzinach zastępczych w latach 2004-2007.

Rok	Dzieci w rodzinach spokrewnionych	Dzieci w rodzinach niespokrewnionych	Dzieci w zawodowych niespokrewnionych rodzinach zastępczych		
			Wielodzietnych	specjalistycznych	o charakterze pogotowia rodzinnego
2004	75	8	5	-	4
2005	85	2	5	-	5
2006	78	2	5	-	7
2007	68	7	-	-	8

Źródło: Opracowania własne PCPR.

W latach 2004 – 2007 liczba dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych utrzymuje się na podobnym poziomie.

Tabela nr 17. Dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych na podstawie zawartych pomiędzy powiatami porozumień.

Rok	Liczba dzieci z terenu powiatu wyszkowskiego umieszczone na terenie innych powiatów	Liczba dzieci pochodzących z innych powiatów umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie powiatu wyszkowskiego
2004	0	0
2005	1	2
2006	4	0
2007	5	1

Źródło: Opracowania własne PCPR

Tabela obrazuje, że wzrasta liczba dzieci pochodzących z terenu powiatu wyszkowskiego umieszczanych w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów, co jest spowodowane brakiem niespokrewnionych rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu wyszkowskiego.

W każdym powiecie systematycznie wzrasta liczba dzieci wymagających umieszczenia w rodzinie zastępczej.

Obecne przepisy dotyczące rodzin zastępczych ograniczyły liczbę dzieci mogących przebywać w zawodowej niespokrewnionej rodzinie zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego do 3 dzieci. W związku z tym brakuje miejsc w tego typu rodzinach zastępczych.

Tabela nr 18. Sytuacja prawna dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych spokrewnionych w latach 2004-2007.

Rok	Sieroctwo zupełne	Sieroctwo niepełne	Sieroctwo społeczne
2004	14	23	55
2005	13	25	59
2006	11	20	61
2007	10	13	60

Źródło: Opracowania własne PCPR

Tabela obrazuje, że dzieci w rodzinach zastępczych są w większości sierotami społecznymi.

Tabela nr 19. Dzieci posiadające orzeczenie o niepełnosprawności.

Rok	Liczba dzieci posiadających orzeczenie o niepełnosprawności
2004	6
2005	6
2006	5
2007	6

Źródło: Opracowania własne PCPR

Pomimo, że na terenie powiatu wyszkowskiego nie funkcjonuje żadna zawodowa specjalistyczna rodzina zastępcza w rodzinach zastępczych wychowywane są również dzieci niepełnosprawne.

Tabela nr 20. Rodziny zastępcze nowo tworzone.

Rok	Rodziny spokrewnione z dzieckiem	Rodziny niespokrewnione z dzieckiem	Zawodowe niespokrewnione rodziny zastępcze w tym:			Ogółem
			Wielodzietne	Specjalistyczne	o charakterze pogotowia rodzinnego	
2004	5	3	-	-	-	8
2005	9	-	-	-	-	9
2006	2	-	-	-	-	2
2007	6	3	-	-	-	9

Źródło: Opracowania własne PCPR

Utworzenie nowej zawodowej niespokrewnionej rodziny zastępczej jest potrzebą wykazywaną w planach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Nadal jednak na terenie powiatu wyszkowskiego funkcjonuje tylko jedna zawodowa niespokrewniona rodzina zastępcza o charakterze pogotowia rodzinnego.

Tabela nr 21. Losy dzieci po pobycie w zawodowej niespokrewnionej rodzinie zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego.

Rok	Powrót do rodziny biologicznej	Umieszczenie w rodzinie zastępczej		Adopcja	Umieszczenie w placówce opiekuńczo-wychowawczej
		spokrewnionej	niespokrewnionej		
2004	-	-	-	3	1
2005	-	1	-	-	-
2006	-	-	1	3	-
2007	-	1	2	-	2

Źródło: Opracowania własne PCPR

Tabela obrazuje, że:

- po pobycie w zawodowej niespokrewnionej rodzinie zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego dzieci nie wracają do rodziny biologicznej;
- najczęściej jest uregulowań sytuacji rodzinnej dzieci po pobycie w zawodowej niespokrewnionej rodzinie zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego poprzez adopcję (krajową i zagraniczną);
- adoptowane są nadal dzieci młodsze, zdrowe;
- znikoma jest liczba dzieci umieszczanych po okresie pobytu w zawodowej niespokrewnionej rodzinie zastępczej w rodzinie zastępczej spokrewnionej lub niespokrewnionej;

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie rozpoczyna pracę z rodziną , dopiero gdy otrzymuje do wykonania postanowienie Sądu o umieszczeniu małoletniego w placówce opiekuńczo-wychowawczej lub rodzinie zastępczej. Jest to o wiele za późno, aby odniosła pozytywny skutek.

Praca z rodziną biologiczną w sytuacji kryzysu jest trudna i długotrwała. Zmiana w wielu wypadkach jest niemożliwa ze względu na długotrwały proces trwania kryzysu powodującego pogłębianie się zachowań patologicznych. Praca z rodziną powinna być rozpoczęta wcześniej zanim dojdzie do sytuacji kryzysowej.

Tabela nr 22. Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Rok	Liczba osób zgłaszających wolę odbycia szkolenia	Liczba osób zakwalifikowanych do odbycia szkolenia	Liczba osób które odbyły szkolenie	Liczba osób ustanowionych rodzina zastępczą
2004	12	5	3	1
2005	9	5	2	-
2006	1	1	-	-
2007	7	5	4	2

Źródło: Opracowania własne PCPR

W latach 2004 – 2007 widoczna jest różnica między liczbą osób zgłaszających wolę pozostania rodziną zastępczą, a zakwalifikowanymi do szkolenia. Najczęściej powodem niezakwalifikowania do szkolenia i odbycia szkolenia jest niewystarczająca motywacja osób, brak determinacji, trwania w decyzji.